

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านหนองกระดุกเนื้อ ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

THE CREATION OF CREATIVE TOURISM TOURING ROUTE FOR BAN NONG KRADUK NUEA, NONG NOM WUA, LAT YAO, NAKHON SAWAN

ชนิษฐา ใจเป็ง^{1,*} และ จุรีรัตน์ ศิตศิริตัน²

Chanistha Jaipeng and Jureerat Sitsirat

¹สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและบริการ คณะสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยคริสเตียน

²สาขาวิชาการจัดการโรงแรมและการท่องเที่ยว คณะบริหารและการจัดการ มหาวิทยาลัยเจ้าพระยา

¹Tourism and Hospitality Management at Multidisciplinary College Christian University

²Hotel and Tourism Management at Chaopaya University

Received: 4 November 2020

Accepted: 25 May 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบททั่วไป และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชน เพื่อนำไปสู่การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสัมภาษณ์และการบันทึกภาคสนาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เลือกแบบเจาะจง โดยเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวในชุมชน จำนวน 39 คน ผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อเป็นชุมชนชาวชาติพันธุ์ลาวครั้งที่มีการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ คนในชุมชนมีความพยายามเก็บรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมให้คงอยู่ผ่านการท่องเที่ยวในชุมชน จึงก่อให้เกิดการจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนขึ้นเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนให้เป็นมาตรฐานในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนต่อไป

คำสำคัญ: การจัดเส้นทาง, การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์, บ้านหนองกระดุกเนื้อ

* ผู้ประสานงาน: ชนิษฐา ใจเป็ง

อีเมลล์: peeup@hotmail.com

Abstract

The objective of the study was to study the general context and the creative tourist attractions of the community leading to the setting of the creative tourism route of Ban Nong Kraduk Nuea Community, Nhong Nom Wua Sub-District, Lad Yao District, Nakhon Sawan Province. It was qualitative research. Research tools comprised an interview form and field record. The sample consisted of 39 people related to tourism using purposive sampling. The research result was found that Ban Nong Kraduk Nuea Community was a community of Laos Klung ethnic group. The management system of tourism in the community was efficient. People in the community attempted to keep and spread culture to remain it via tourism in the community. This led to the setting of creative tourism route of to connect internal tourist attractions in the community. It will be a standard planning program for creative tourism in the futures.

Keywords: The Creation of Touring Route, Creative Tourism, Ban Nong Kraduk Nuea

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยอย่างมหาศาลและมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบต่าง ๆ สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวที่หลายหน่วยงานของไทยกำลังให้ความสำคัญอย่างมากในปัจจุบัน ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ซึ่งเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่พัฒนาต่อยอดจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มุ่งเน้นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวจากชุมชน และส่งเสริมการผลิตสินค้าท้องถิ่นป้อนสู่ตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว (Wurzbarger, 2010) เน้นรูปแบบของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การร่วมในการทำงานฝีมือ ทำอาหาร งานศิลปะของท้องถิ่นนั้นๆ เป็นต้น (Richards & Raymond, 2000) โดยการ

ท่องเที่ยวในรูปแบบนี้จะมาเติมเต็มประสบการณ์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า Creative Tourism ก็คือรูปแบบของ Experience Tourism ซึ่งสอดคล้องกับแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยว ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่ได้กำหนดแนวทางหนึ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมายการกระจายรายได้สู่พื้นที่เมืองรอง โดยเฉพาะการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพิ่มรายได้ให้แก่เศรษฐกิจฐานราก

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism) ถือได้ว่าเป็นกระบวนทัศน์ (New Travel Paradigm) และทิศทางใหม่ของการท่องเที่ยวในปัจจุบัน จากการท่องเที่ยวแบบเดิมในยุคแรก ๆ ที่ให้ความสนใจกับการพักผ่อน หย่อนใจ มาสู่การเดินทางท่องเที่ยวในยุคที่สอง ที่ให้ความสนใจกับวัฒนธรรม และใส่ใจกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนของชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว และยุคที่สามในกระแสการท่องเที่ยวที่เรียกว่าการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (ธีระ สინเดชารักษ์ และ นาฬิกาอดิศักดิ์ แสงสนิท, 2563) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่คำนึงถึงความยั่งยืนเป็นสำคัญ โดยเน้นย้ำถึงความผูกพันของนักท่องเที่ยวกับผู้ถูกท่องเที่ยว ประสบการณ์แท้/ปฏิบัติการจริงที่มาจากการเรียนรู้ในพื้นที่ท่องเที่ยว และเป็นผลให้เกิดความจดจำ-ประทับใจอย่างลึกซึ้ง ในพื้นที่ของการท่องเที่ยว (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, 2563)

บ้านหนองกระดุกเนื้อ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เป็นชุมชนชาวชาติพันธุ์ลาวครั้ง ซึ่งมีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่หลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และได้อพยพมาอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทยตั้งแต่ต้นสมัยรัตนโกสินทร์ วิถีชีวิตหลายอย่างของชาวบ้านหนองกระดุกเนื้อสะท้อนถึงวัฒนธรรมประเพณี สำเนียงพูด คล้ายคลึงกับภาษาพูดของชาวลาวในหลวงพระบาง มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ซึ่งรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวลาวที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด เช่น ภาษา การแต่งกาย อาหาร ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับคนในชุมชนกลุ่มหนึ่งเล็งเห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงได้มีความพยายามเก็บรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมให้คงอยู่คู่กับชุมชน โดยมุ่งเน้นถึงการสร้างศักยภาพของคนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวของชุมชน บ้านหนองกระดุกเนื้อเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก แต่ในรูปแบบการท่องเที่ยวจะเป็นไปเฉพาะจุดขาดการเชื่อมโยงกันในการเดินทางท่องเที่ยวแบบต่อเนื่องไป

ยังแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ในชุมชน คณะผู้วิจัยจึงได้นำเสนอการจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านหนองกระดุกเนื้อ ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ เพื่อแสดงตำแหน่ง และข้อมูลของแหล่งเที่ยวภายในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้รูปแบบการท่องเที่ยวในชุมชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นรูปแบบเดียวกัน

สำหรับประเทศไทยการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงเป็นเรื่องใหม่ แม้จะมีหลายหน่วยงานเริ่มให้ความสำคัญ แต่การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังคงไม่เป็นที่รู้จักกันมากนักทั้งในกลุ่มของผู้ประกอบการด้านธุรกิจการท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ยังไม่มีองค์ความรู้ที่ชัดเจน ทั้งในด้านรูปแบบการจัดการท่องเที่ยว การระบุนักท่องเที่ยวที่เหมาะสม รวมถึงการระบुकุมนักท่องเที่ยวที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นการแก้ปัญหาดังกล่าวจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง คณะผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมจากชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นจะเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จัดทำได้อย่างมีแบบแผนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น จนนำไปสู่การจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านหนองกระดุกเนื้อ จะส่งผลให้การท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นที่รู้จักแพร่หลายในหมู่นักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของไทยให้เป็นการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบท และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม โดยพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะบริบทและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ เพื่อนำผลจากการศึกษามาจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ โดยระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย 1 ตุลาคม 2562 – 30 กันยายน 2563 รวมระยะเวลา 12 เดือน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ ได้แก่ ผู้นำชุมชน 1 คน พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป คณะกรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จำนวน 20 คน และปราชญ์ชาวบ้าน จำนวน 10 คน นักเล่าเรื่อง จำนวน 6 คน รวมจำนวน 39 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและ การสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม โดยแบ่งออกเป็น 2 ชุดดังต่อไปนี้

ชุดปฐมฤกษ์ข้อที่ 1 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล เกี่ยวกับบริบททั่วไปของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ มุ่งเน้นถึงข้อคำถามเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนทั้งทางธรรมชาติและ วัฒนธรรมที่เอื้อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน

ชุดปฐมฤกษ์ข้อที่ 2 ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) โดยการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม เกี่ยวกับเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านหนองกระดุกเนื้อ เพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันในการจัดบริการการท่องเที่ยวโดยชุมชน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยคณะผู้วิจัยจะได้ทำการตรวจเอกสาร งานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในลักษณะของข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) รวมทั้งจะได้ทำการ

สัมภาษณ์เกี่ยวกับบริบทภายในชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ จากนั้นจะมีการจัดประชุมกลุ่มย่อยให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดและสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวในชุมชนทั้งทางธรรมชาติและ วัฒนธรรมที่เอื้อให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชน รวมถึงกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว เพื่อจัดทำเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านหนองกระดุกเนื้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จะจัดทำหลังจากที่ได้ทำการรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆ แล้ว คณะผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันสำหรับรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน สำหรับงานวิจัยขั้นนี้ใช้วิธีการสอบถาม สัมภาษณ์ และศึกษาข้อมูลจากเอกสาร โดยนำข้อมูลทั้งหมดมาเขียนรายงานการวิจัยในเชิงพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1.บริบททั่วไป และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ

บ้านหนองกระดุกเนื้อ หมู่ที่ 5 ตำบลหนองนมวัว อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ มีระยะทางห่างจากอำเภอลาดยาวไปทางทิศตะวันตกประมาณ 8 กิโลเมตร ห่างจากจังหวัดนครสวรรค์ไปทางทิศตะวันออก 30 กิโลเมตร พื้นที่ของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบต่ำ มีลำคลองส่งน้ำคูขนาน กับทางหลวงหมายเลข 1072 พื้นที่ส่วนใหญ่เหมาะกับการทำการเกษตร (ทำนาข้าว) และปลูกพืชสวนครัว ทำสวน ทำไร่ ในอดีตทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของหมู่บ้านมีหนองน้ำขนาดใหญ่ ทำให้มีบรรดาสัตว์น้อยใหญ่ลงมาอาศัยกินน้ำจากหนองน้ำแห่งนี้ ส่วนชาวบ้านในหมู่บ้านเมื่อมีการเข้าป่าล่าสัตว์และเมื่อได้ล่าสัตว์มาแล้ว ก็จะนำสัตว์ที่ได้ล่ามาชำแหละเอาเนื้อและนำเอาเนื้อที่ชำแหละได้มาล้างทำความสะอาดเพื่อนำกลับมาเพื่อบริโภค โดยจะทิ้งโครงกระดูกของสัตว์ต่างๆไว้บริเวณริมขอบของหนองน้ำแห่งนี้ เมื่อนานวันจำนวนโครงกระดูกของสัตว์ก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนเป็นที่กล่าวขานกันจากชาวบ้าน และจากต่างหมู่บ้านว่าหมู่บ้านแห่งนี้สมควรจะเรียกชื่อ “บ้านหนองกระดุกเนื้อ” มาจนถึงปัจจุบัน (ซึ่งหมายความว่า หนองน้ำแห่งนี้มีแต่กระดูกของสัตว์ หรือเนื้อตามภาษาดั้งเดิม) จากข้อมูล จปฐ. (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนมวัว, 2562) บ้านหนองกระดุกเนื้อมี

จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 168 ครัวเรือน แบ่งเป็นจำนวน 2 หมู่ คือ หมู่ที่ 5 และหมู่ที่ 6 ประชากรชาย 224 คน ประชากรหญิง 241 คน รวมทั้งสิ้น 465 คน เป็นหมู่บ้านที่มีประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามตลอดทั้งปี มีผู้นำชุมชน มีปราชญ์ชาวบ้านมีความรู้รอบด้านและเลื่อมใส มีการพัฒนา มีความสามัคคี มีวินัย ประชาชนรักความสงบเรียบร้อย มีกลุ่มกองทุนชุมชนที่เข้มแข็งดำเนินงานโดยหลักคุณธรรม มีธรรมาภิบาล ประชากรส่วนใหญ่มีชีวิตสงบเรียบร้อย ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีการสืบทอดประเพณีและวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น มีประเพณีวัฒนธรรมที่ผูกพันกับพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญในวันพระ ประเพณีสู่ขวัญข้าว ประเพณีขึ้นปีใหม่ และประเพณีสงกรานต์ อีกทั้งเป็นหมู่บ้านที่มีประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามตลอดทั้งปี

ประเพณีและเทศกาลสำคัญของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ ได้แก่ 1) ประเพณีแห่ธงสงกรานต์ เป็นส่วนหนึ่งของงานเทศกาลสงกรานต์ เป็นประเพณีที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ของทุกปี ในตอนเช้าจะมีการทำบุญตักบาตร ตอนบ่ายจะสงฆ์นำพระพุทธรูป มีการบังสุกุลอุทิศถึงญาติผู้ล่วงลับไปแล้ว และยังมีมหรสพการละเล่นพื้นเมือง 2) พิธีได้น้ำมันวันออกพรรษา ประเพณีการได้น้ำมันเป็นกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอีกอย่างหนึ่งของชาวลาวครั้งที่ได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาเป็นเวลานานแล้ว การได้น้ำมันนั้นหมายถึง การจัดประทีปโคมไฟเพื่อถวายเป็นพุทธบูชาในโอกาสเทศกาลออกพรรษา ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี การได้น้ำมันในวันออกพรรษา 3 คืบ มีกิจกรรมนำน้ำมันมะพร้าวมาหยอดในภาชนะที่ทำไว้ในบริเวณวัดเพื่อบูชาพระเจ้า 5 พระองค์ ที่เป็นบรรพบุรุษด้านพระพุทธศาสนาในประเพณีเดิมของชาวลาวครั้ง 3) บุญคูณลาน เป็นการทำบุญขวัญข้าวที่นวดเสร็จแล้วและกองไว้ในลานข้าวกำหนดทำในเดือนยี่จะเป็นข้างขึ้นหรือข้างแรมก็ได้ เหตุที่มีการทำบุญนี้เนื่องจากผู้ใดที่ทำนาได้ข้าวจำนวนมากๆ ก่อนหาบหรือขนข้าวมาใส่ยุ้งฉางก็อยากทำบุญกุศล เพื่อเป็นสิริมงคลให้เพิ่มความมั่งมีศรีสุขแก่ตนและครอบครัวสืบไป สำหรับตีหรือนวดข้าว เรียกว่า ลาน การเอาข้าวที่ตีแล้วมากองให้สูงขึ้นเรียกว่า คูณลาน หรือที่ เรียกกันว่าคูณข้าวชานาที่ทำนาได้ผลดีอยากได้กุศลให้ทำทานให้รักษาศีล เป็นต้น ก็จัดเอาลานข้าวเป็นสถานที่ทำบุญ การทำบุญในสถานที่ดังกล่าวเรียกว่าบุญคูณลานกำหนดเอาช่วงเดือนยี่เป็นเวลาทำบุญจึงเรียกว่า บุญเดือนยี่ ในงานมีพิธีสมโภชบายศรีแม่โพสพ การแสดงวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งจากทั่วประเทศ ชิม ชม ช้อปตลาดนัดชุมชน โอท็อป การประกวดธิดาขวัญข้าว 4) งานบุญประเพณีสารทลาวบุญเดือน 10 นมัสการหลวงพ่อบุญ

ศักดิ์สิทธิ์ สืบสานตำนานกวนกระยาสารทิพย์ ช่วงเข้ามีพิธีทำบุญตักบาตร ในงานมีการกวนกระยาสารโบราณ การสาธิตการทำขนมพื้นบ้านและหัตถกรรมพื้นบ้าน การประกวดขันโตกอาหารพื้นบ้าน (สำหรับชาวหวาน) การแสดงวัฒนธรรม 3 ชาติพันธุ์ ได้แก่ ลาวครั่ง ไทย และมอญ ชม ชิม ซ้อป ตลาดวัฒนธรรมสินค้า OTOP สินค้าพื้นบ้าน

แหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ

1. อนุรักษ์การตีมัดโบราณ ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญาการตีมัดแบบโบราณเอาไว้ และยังคงอนุรักษ์ภูมิปัญญาดั้งเดิมในงานตีมัดไว้ ซึ่งมีกรรมวิธีในการตีมัด ดังนี้ 1) การตัดและผ่าเหล็ก ช่างจะนำเหล็กที่จะใช้ทำมัดมาวัดขนาดความยาวขนาดที่ต้องการ แล้วนำส่วนที่จะตัดไปเผาจนเหล็กร้อนแดงได้ที่ จากนั้นตัดด้วยเหล็กสกัด แล้วนำเหล็กที่ตัดไปเผาไฟอีกครั้งเพื่อผ่าทแยงตามความยาวของเหล็ก 2) การแบนหรือการตีหลาย คือ นำท่อนเหล็กที่ผ่าแล้วไปเผาไฟให้ร้อนแดงออกมาวางบนทั่ง เพื่อตีให้แบนและได้รูปทรงของมัดตามที่ต้องการ 3) การทำบ้องหรือเตี๋ย คือส่วนที่เป็นด้ามมัด ด้ามมัดที่เป็นแบบเตี๋ยทำได้โดยช่างจะตีส่วนโคนของด้ามมัดให้มีลักษณะเรียว ปลายแหลม เพื่อนำไปเสียบฝังในด้ามไม้ ส่วนการบ้อง คือการตีเหล็กส่วนโคนของมัดให้เป็นแผ่นแล้วตีให้ปลายทั้ง 2 ด้านโค้งเข้าหา 4) การตีแต่ง เป็นการตีเหล็กเพื่อให้ผิวเหล็กเรียบและได้มัดที่มีรูปร่างตามต้องการ ย้าคมให้บางและตรง 5) การตะไบแต่ง หลังจากที่ได้มัดให้ได้รูปตามที่ต้องการแล้ว ช่างจะตะไบแต่งส่วนคมมัดโดยใช้ตะไบเหล็ก หรือเครื่องเจียรระโนไฟฟ้า 6) การชุบคม ถือเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งของการตีเหล็ก ซึ่งช่างต้องมีความชำนาญเป็นพิเศษ เพราะเป็นขั้นตอนที่จะทำให้ผลิตภัณฑ์มีความคม แข็ง ไม่บิ่นง่าย โดยนำเหล็กที่ใช้ทำมัดที่ตกแต่งคมเรียบร้อยแล้วไปเผาเฉพาะส่วนคมเท่านั้น เมื่อเหล็กร้อนแดงเสมอกันโดยตลอดแล้ว ให้นำมาจุ่มในอ่างน้ำ โดยจุ่มลงไปเฉพาะส่วนคม ประมาณ 1-2 เซนติเมตร การจุ่มน้ำจะต้องทำอย่างรวดเร็ว ประมาณ 1-2 ครั้ง ก็จะได้มัดที่มีคมแข็ง ไม่บิ่นหรือบิดเบี้ยวง่าย

2. ผ้าทอลาวครั่ง เกิดจากฝีมือของช่างทออันเป็นมรดกตกทอดทางวัฒนธรรมมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคนของกลุ่มชนที่สืบเชื้อสายจากลาวครั่ง ผ้าทอเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตชาวลาวครั่ง ในอดีตนั้นชาวลาวครั่งจะทอผ้ากันทุกครัวเรือนเพื่อเป็นเครื่องนุ่งห่มของทุกคนในครอบครัว และใช้ในพิธีกรรมตามคติความเชื่อดั้งเดิมที่เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อดวงวิญญาณ พิธีกรรมเกี่ยวกับการเกิด การตาย และประเพณีพิธีกรรมต่าง ๆ ของลาวครั่งจะมีเรื่องราวของผ้าทอเข้าไปเกี่ยวข้องเสมอ ผ้าทอลาวครั่งมีความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นแตกต่างจากกลุ่มชาติ

พันธุ์อื่น ๆ ผ้าที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นของชาวลาวครั้ง ก็คือ ผ้าชิ้นมัดหมี่ต่อดินจก มีเอกลักษณ์โดดเด่นด้วยการใช้เทคนิคการทอทั้งการจิด จก และมัดหมี่ โดยใช้ทั้งฝ้ายและไหมเป็นองค์ประกอบ ตัวชิ้นนิยมทอด้วยเส้นไหม ใช้กรรมวิธีมัดหมี่เส้นพุ่งเป็นลวดลายด้วยการย้อมสีเดียว และใช้วิธีการแต้มสีอื่น ๆ เพิ่มเติม หรือภาษาท้องถิ่นเรียกว่า แจง เป็นการใช้ไม้จุ่มสีมาแต่งแต้มบนเส้นหมี่ เป็นการให้ลวดลายหมี่ที่มีสีสันเพิ่มขึ้น ถือเป็นเสน่ห์แบบดั้งเดิมอีกแบบหนึ่งของมัดหมี่ลาวครั้งแล้วทอสลักกับลายจิด จะเป็นลายเส้นตั้ง นำมาต่อด้านดินจกผ้าชิ้นลาวครั้งมักต่อดินขึ้นด้วยฝ้ายหรือไหม ดินขึ้น ตอนบนตกแต่งด้วยการจกลวดลาย และดินขึ้นตอนล่าง ปล่อยเว้นให้เป็นพื้นผ้าสีแดง ถือเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นของชาวลาวครั้งจนถึงปัจจุบัน สีที่ใช้เป็นสีที่ได้จากธรรมชาติ เช่น สีเหลืองจากมะพูด หรือใบหูกวางสีน้ำตาลจากหมาก หรือประดู่ สีเทาจากประดู่ย้อมโคลน สีครามได้มาจากต้นครามผสมกับปูนกินหมากสีแดงได้มาจากครั้งลวดลายบนพื้นผ้าของชาวลาวครั้งส่วนใหญ่จะมาจากสิ่งของใกล้ตัวที่ใช้ในชีวิตประจำวันหรือวัฒนธรรม ความเชื่อ เช่น ลายนาค ลายม้า ลายขอ ลายดอกแก้ว ลายเอี้ย เป็นต้น ลายที่ได้รับความนิยม ได้แก่ ลายโบราณ ลายหมี่ลวด และ ลายหมี่ตา ผ้าชิ้นดินจกที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของชาวลาวครั้ง เช่น ชิ่นก่าน ชิ่นหมี่ ชิ่นหมี่ตา ชิ่นหมี่น้อย เป็นชิ้นที่ใช้เทคนิคการมัดหมี่เป็นลวดลายแถบเล็ก ๆ สลับด้วยฝ้าย หรือไหมพื้นสีต่างๆ ลักษณะที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ซึ่งปรากฏในสิ่งทอของกลุ่มลาวครั้ง หรือไทครั้ง ก็คือ นิยมใช้โครงสร้างระร่อน เช่น สีแดง เป็นโครงสร้างหลัก โครงสร้างของผ้าจะแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ หัวชิ้น ตัวชิ้น และดินขึ้น ชิ้น ผ้าลาวครั้ง เมื่อนำมาทำเป็นผ้าชิ้นลาวครั้ง ความสำคัญจะอยู่ที่ “ดินขึ้น” ซึ่งในอดีตดินขึ้นต้องเป็นสีแดงเท่านั้น ซึ่งคนโบราณใช้สีแทนสัญลักษณ์ถึงที่มาของบรรพบุรุษ ซึ่งสีแดงสื่อความหมายแทน “ดวงอาทิตย์” เนื่องจากบรรพบุรุษย้ายอพยพมาจากทิศตะวันออก และสีแดงจะใช้เฉพาะในส่วนดินขึ้นเท่านั้น ผ้าชิ้นลาวครั้งมีการใช้สีหลัก ๆ อยู่ 5 สี ได้แก่ สีแดง สีดำ สีขาว สีเหลือง สีเขียว ลวดลายบนพื้นผ้า แบ่งออกเป็นตามความเชื่อและการบอกเล่าเรื่องราวในอดีต กลุ่มลวดลายที่เกิดจากความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในนิทานพื้นบ้าน หรือตำนาน เช่น ลายนาคหรืองูใหญ่ ลายหงส์ ลายหงส์คู่ ลายสิงห์ ลายม้า ลายช้าง ลายตัวมอมหรือคชสีห์ ผ้าทอลาวครั้งใช้เวลาในการทอค่อนข้างนาน เป็นผ้าทอที่มีคุณค่าทางภูมิปัญญาแก่ผู้ที่ได้ครอบครองผ้าทอลาวครั้ง จึงเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการรังสรรค์ของช่างทอผ้า เป็นการสืบสานวัฒนธรรม และ ภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษเชื้อสายชาวลาวครั้งมาเป็นเวลาหลายชั่วอายุคน แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นความภาคภูมิใจของชุมชน

3. กลุ่มจักสาน มีการรวมกลุ่มอาชีพทำผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น ตะข่อง ตะกร้าสาน จากเชือกฟาง การทอพรหมเช็ดเท้า ไม้กวาดก้านมะพร้าว กระบวนการของการทำงานจักสาน นั้นมีกรรมวิธีที่ไม่ซับซ้อน แต่ในด้านความคิดสร้างสรรค์แล้ว จะเห็นว่าการจักสานเป็น ความคิดที่แยบยลและเรียบง่ายอย่างหนึ่งของมนุษย์ แต่สัมฤทธิ์ผลในด้านประโยชน์ใช้สอยสูง และส่วนใหญ่ของงานหัตถกรรม จักสานทั่วไปจะใช้วัสดุพื้นบ้านที่หาได้ง่ายในท้องถิ่นชุมชน บ้านหนองกระดุกเนื้อ การจักสานมีวิธีการทำที่เกิดจากความเรียบง่ายเท่าที่จะทำได้จากวัสดุ และเครื่องมือเพียงไม่กี่ชิ้น ไม่ต้องใช้เครื่องมือที่ยุ่งยากซับซ้อน วัสดุที่ใช้กัน ได้แก่ ไม้ไผ่ หวาย ใบลาน กก ฟาง และแฝก วัสดุเหล่านี้จะถูกตัด เพื่อเตรียมที่จะสาน ถัก ทอ ด้วย เครื่องมือพื้นบ้าน มีมีด กรรไกร คีม เหล็กแหลม การถ่ายทอดและการเรียนรู้งานจักสานในอดีตโดยส่วนใหญ่จะเป็นการถ่ายทอดสืบทอดระหว่างกันภายในครอบครัวและเป็นอาชีพที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่นและมีการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การถ่ายทอดในอดีตอยู่ในวงแคบๆ ไม่ค่อยมีการสร้างสรรค์ใหม่ แต่ในปัจจุบันเปลี่ยนไปตามสังคม เศรษฐกิจ ทำให้การเรียนรู้และการผลิตเป็นไปเพื่อการค้า ทำให้บางครั้งอาจเกิดผลเสียในเรื่องของคุณค่าและเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น

4. อาหารถิ่น เมนูโซเหล่ไก่ เป็นอาหารของชุมชนไทครั้งที่มีมักจะทำกินกันในหมู่บ้าน ในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวข้าวมานาเสนอให้กับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนยังชุมชนไทครั้งได้ลิ้มลอง โดยทำจากไก่โองหรือไก่ตัวผู้รุ่นกระທัง วิธีทำจะนำเนื้อไก่มาสับ นำเครื่องในมาหั่นเป็นชิ้น จุดสำคัญที่สุดคือต้องใส่ก้านกล้วย นำมาสับรวมกับเนื้อไก่ และนำมารวนให้สุกพร้อมกัน ซึ่งก้านกล้วยถือว่าเป็นคุณค่าทางโภชนาการมีไฟเบอร์สูง ทั้งนี้ในสมัยก่อนช่วงการลงแขกดำนา เจ้าภาพจะทำโซเหล่ไก่มาเลี้ยง พอทุกคนได้กินก็จะร้องว่า แซ่บ เมื่อเพี้ยนภาษาไทยครั้ง จึงกลายเป็นโซเหล่ หรือแซ่บหลายนั่นเอง และยังมีแจ่มมอญ แกงบอน แกงขี้เหล็ก ปลาแร่บอง และ แกงเปรอะหน่อไม้ อาหารถิ่นที่ได้รับความนิยมรวมถึงเอาไว้ต้อนรับนักท่องเที่ยว รวมถึงขนมมีแดกขนมของชุมชนไทครั้งบ้านหนองกระดุกเนื้อ ซึ่งแตกแปลว่า ตำหรือโขลกเป็น เอกลักษณ์ที่ใช้เรียกชื่อขนม คือ ขนมแดกกกล้วย แดกงา แดกข้าวโพด ในงานบุญวัฒนธรรม ชาวบ้านจะร่วมมือร่วมใจกันในการทำขนมนี้แล้วแจกจ่ายให้กับผู้ที่มาร่วมงานบุญ

5. การแสดงของท้องถิ่น เป็นการแสดงศิลปะพื้นถิ่นเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยมี ชุดการแสดงดังนี้ 1) การแสดงสวรรค์รำแคน ใช้จำนวนนักแสดง 10 - 20 คน ระยะเวลาการแสดง 12 นาที เป็นการแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวครั้ง แสดงพลังสามัคคีของคนในชุมชน

หลังฤดูเก็บเกี่ยวมาสนุกสนานรื่นเริงกัน 2) การแสดงฟ้อนแพ่ดอกไม้บูชาพระรัตนตรัย จำนวนนักแสดง 10 - 20 คน ระยะเวลาการแสดง 10 นาที เป็นการแสดงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวครั้งมักนำมาแสดงในวันสงกรานต์ เป็นการแสดงที่เน้นการบูชาพระรัตนตรัยและเป็นการรำที่อ่อนช้อย 3) การแสดงฟ้อนตำนานกฐิน ใช้จำนวนนักแสดง 8 - 16 คน ระยะเวลาการแสดง 10 นาที เป็นการแสดง อัตลักษณ์ชาติพันธุ์ลาวครั้งการฟ้อนต้อนรับแขกที่มาร่วมงานกฐินในชุมชน

2. เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ

จากการสัมภาษณ์ และจากการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสรุป ได้มีการจัดประชุมร่วมกันกับผู้มีส่วนได้เสียและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ และทางคณะผู้วิจัยได้ร่วมกับคนในชุมชนได้จัดกิจกรรมทดลองเส้นทางท่องเที่ยวและทดสอบความเชื่อมโยงระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งนำไปสู่การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านหนองกระดุกเนื้อร่วมกันดังนี้

ภาพที่ 1 เส้นทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ

1. ชมตุงลาวครั้งสองฝั่งทาง เชิญเข้าสู่หมู่บ้านลาวครั้งด้วยสัญลักษณ์ตุงประดับสองฝั่งทางเข้าหมู่บ้าน
2. แวะบ้านจำลองโบราณพร้อมสรรพด้วยหม้อ ไห เต่าถ่าน และของใช้ในไร่นาของชาวลาวครั้งในสมัยโบราณ
3. เดินลอดซุ้มตุงไม้ไผ่และผ้า เพื่อเป็นมงคลที่มาเยือน ต้อนรับด้วยเสียงแคน ฉิ่ง ฉาบ และกลองยาว

4. สักการะและกราบขอพรหลวงพ่อบุญจะทำการสิ่งใดก็จะประสบความสำเร็จดังใจ
5. ตลาดมีแดก ขนมีแดกเงา แดกกกล้วย ชื่อขนมของลาวครั้ง
6. ช้องจิว จิวใหญ่ สู้ช้องยักษ์ วัดถุ่มงคลเรียกทรัพย์
7. อนุรักษ์การตีมีดโบราณ ศึกษาวิธีการตีมีดแบบโบราณโดยการใช้เครื่องเป่าลม
8. กลุ่มแปรรูปสร้างรายได้ กล้วยฉาบครบรส ปลาธำรงสำเร็จ สบู่สมุนไพร ขนมหั้วไทยลาวสารพัด ผักผลไม้หมักดองอบแห้ง
9. ทอผ้ากี่กระตุก ที่เลือนหายไปกว่า 20 ปี
10. ผ้าขึ้นดินจก สืบสานการทอผ้าของลาวครั้งให้คงอยู่ต่อไป

ทั้งนี้อาหารถิ่นของลาวครั้งรวมถึงการแสดงท้องถิ่นยังไม่ได้บรรจุไว้ในการจัดเส้นทาง การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์บ้านหนองกระดุกเนื้อ เนื่องจาก ผู้มีส่วนได้เสียและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวภายในชุมชนได้มีความเห็นร่วมกันว่าอาหารถิ่นของลาวครั้งรวมถึงการแสดงท้องถิ่นนั้นจะมีการจัดขึ้นในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวเท่านั้น แต่หากการท่องเที่ยวในชุมชนได้รับความนิยมและมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นอาจจะมีการนำอาหารถิ่นของลาวครั้งรวมถึงการแสดงท้องถิ่น สอดแทรกเข้ามาเพิ่มเติมต่อไป

อภิปรายผล

การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชนและเอกลักษณ์ของสถานที่ โดยนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรมและมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับเจ้าของสถานที่ อีกทั้งยังเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของสถานที่ ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชนแต่เป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนด้วย จากผลการวิจัย พบว่า ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อเป็นชุมชนชาวชาติพันธุ์ลาวครั้งที่มีระบบการจัดการท่องเที่ยวในชุมชนด้วยชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชาวลาวที่ปรากฏให้เห็นเด่นชัด เช่น ภาษา การแต่งกาย อาหาร ความเชื่อ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบกับคนในชุมชนกลุ่มหนึ่งเล็งเห็นถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมท้องถิ่น เนื่องจากคนในชุมชนมีความพยายามเก็บรักษาและเผยแพร่วัฒนธรรมให้คงอยู่ โดยผ่านการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนที่มุ่งไปสู่ความผูกพันและประสบการณ์อันแท้จริง ซึ่งได้มาจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้านศิลปะ มรดกทางวัฒนธรรมหรือคุณ

ลักษณะเฉพาะของพื้นที่ สอดคล้องกับปีรันธ์ ชินโชติ และ อีระวัฒน์ จันทิก (2559) ที่พบว่า การจะพัฒนาสวนผึ้งให้ก้าวสู่การเป็นเมืองที่มีรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้นั้น ต้องนำจุดเด่นของสวนผึ้งมาพัฒนาร่วมกับองค์ประกอบของบริบทต่างๆ ให้ประสานสอดคล้องกัน และการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ในชุมชนสามารถจัดได้เป็น 5 กิจกรรมหลัก ได้แก่ อนุรักษ์การตีมีดโบราณ ผ้าทอลาวครั่ง กลุ่มจักสาน อาหารถิ่น และการแสดงท้องถิ่น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและเรียนรู้ร่วมกับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาวดี เพือกบัวขาว (2561) ที่พบว่ารูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มี 4 องค์ประกอบได้แก่ คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว การเป็นเจ้าของที่ดี การให้ความสะดวก และ กิจกรรมการท่องเที่ยว ในอดีตการท่องเที่ยวมักจะกล่าวถึง การเที่ยวธรรมชาติ ชุมชนหรือ ท้องทะเล รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์วัฒนธรรม ทว่าการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การท่องเที่ยวเชิงวิถีวัฒนธรรม กลับเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่ว่าชาวไทยหรือต่างชาติล้วนให้ความสนใจมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด เหตุผลสำคัญคงเป็นการเติบโตของเมืองใหญ่ที่ทำให้ผู้คนห่างไกลจากวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ไม่เร่งรีบ คนในเมืองใหญ่หรือคนจากสังคมที่เจริญทางวัตถุ จึงโหยหาวิถีชีวิตสงบ ชุมชนท้องถิ่นในชนบทจึงกลายเป็นจุดหมายใหม่สำหรับนักท่องเที่ยว ผู้อยากสัมผัสวิถีวัฒนธรรมของชาวบ้านอย่างแท้จริง ทั้งนี้ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อ เป็นชุมชนที่มีมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมา มีวิถีชีวิตแบบชุมชนท้องถิ่นที่แท้จริง มีไร่ปลูกแตงมาเพื่อการท่องเที่ยว และมีประเพณีท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ซึ่งเป็นทุนทางวัฒนธรรมดั้งเดิม จากการที่ชุมชนชาวชาติพันธุ์ลาวครั่งมีต้นทุนทางด้านทุนทางสังคมสูงส่งผลให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ไม่ว่าจะเป็นการประยุกต์ กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์กับวิถีชีวิตลาวครั่ง และในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้เป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดความความสัมพันธ์ที่กลมเกลียวแน่นแฟ้นของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว และท้ายที่สุดทำให้เกิดการสืบสาน และอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตพื้นบ้าน เกิดจิตสำนึกเกิดความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น การฟื้นฟู อนุรักษ์ รักษา และสร้างสมดุลให้แก่ชุมชนทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และ ด้านสิ่งแวดล้อมโดยสิ่งต่างๆ เหล่านี้ถูกนำมาเพิ่มมูลค่า สร้างความเข้มแข็ง และรายได้ให้แก่ชุมชนในรูปแบบการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อควรมีการรวมกลุ่มการท่องเที่ยวและมีการถ่ายทอดวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนอย่างต่อเนื่อง และถ่ายทอดเรื่องราวผ่านนักร้องชุมชน
2. ชุมชนบ้านหนองกระดุกเนื้อควรมีการจัดอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำเที่ยวภายในชุมชน และควรมีการศึกษาถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวต่อไป
3. ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจเพิ่มชุมชนพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อสามารถนำมาบูรณาการองค์ความรู้เข้าด้วยกัน เพื่อจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวให้มีความยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ สนิเตชารักษ์ และ นาฬิกอติภัค แสงสนิท. (2563). การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: การรับรู้ของ นักท่องเที่ยว ความพร้อมของเจ้าของกิจกรรม และความเป็นไปได้ของการท่องเที่ยวเชิง สร้างสรรค์ในประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2563, จาก <http://www.dasta.or.th/th/theory/1615-การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์-การรับรู้ของนักท่องเที่ยว-html>.
- ปิรินทร์ ชินโชติ และ ธีระวัฒน์ จันทิก. (2559). รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(1), 250–268.
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. (2563). องค์ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Creative Tourism). สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2563, จาก http://www.dasta.or.th/creativetourism/attachments/article/112/20_9271.pdf
- วิภาณี เผือกบัวขาว. (2561). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 7(พิเศษ), 47–60.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองนมวัว. (2562). ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานตำบลหนองนมวัวปี 2562. เอกสารประกอบการประชุมองค์การบริหารส่วนตำบลหนองนมวัว, นครสวรรค์.

- Richards, G. & Raymond, C. (2000a). **Cultural tourism: challenges for management and marketing**. In Gartner, W. and Lime, D. (eds) Trends 2000. CAB International, Wallingford pp. 187-195.
- Wurzburger, R. (2010). Introduction to the Santa Fe & UNESCO International Conference. A Global Conversation on Best Practices and New Opportunities. In **Creative Tourism A Global Conversation how to provide unique creative experiences for travelers worldwide: at present at the 2008 Santa Fe & UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe**, (pp. 15–25). New Mexico: USA.